

Heilige Drie-eenheid

Joh. 16, 12-15

Inleiding

Met Pasen leek het vooral om Jezus te gaan, maar het kan bij Jezus niet gaan over Hem alleen als het niet gaat over de Vader die Hem gezonden heeft. En van Pasen op weg naar Pinksteren kwamen we Jezus in verschijningen tegen met steeds weer die belofte aan een helper, de Heilige Geest, dus Jezus en de Geest gingen niet los van elkaar. En vandaag in de lezingen, zeker in de eerste twee, horen we hoe de Geest weer aan of de Vader of de Zoon gekoppeld wordt. En dan wordt het toch tijd om vandaag het feest van alle drie tegelijk te vieren: het feest van Drie-eenheid. Vorige week ging het over de Geest en toen heb ik u gewezen op dat we die Geest binnen moet laten in ons hoofd, in ons hart en uit moeten dragen met onze handen. Hoe zit dat nu met die Drie-eenheid? Gaat dat hetzelfde? Ook via hoofd en hart en handen? We zullen het zien straks in de overweging.

Preek

Al in mijn jeugd, eind jaren zestig en vele malen daarna hoorde ik, als het over Kerk ging, dat men het kind met het badwater had weggegooid. Een uitspraak die vaak kwam van mensen die zelf de Kerk of zelfs het geloof de rug toe hadden gekeerd en zich daarmee min of meer wilden verdedigen. Bedoeld was dat het geloof weg was gegaan met alle prachtige rituelen. De beelden verdwenen uit de kerk, er werd minder of niet meer gewierookt, de gezangen in het Latijn werden vervangen door het Nederlands en noem maar op. En als we dan nu kijken lijkt dat allemaal best mee te vallen. Buiten dat als je met die maat meet, dan vergeet je letterlijk het belangrijkste: dat kind dat eigenlijk weggegooid zou zijn, want dan heb je je geloof opgehangen aan de uiterlijke kenmerken, de rituelen, de mooie verschijnselen die ermee gepaard gaan. Niet onbelangrijk, maar uiteindelijk gaat het over God, over zijn Zoon en over de Geest, oftewel over dat wat we vandaag vieren in het feest van de Heilige Drie-eenheid.

Vorige week heb ik u uitgebreid verteld over de Heilige Geest, beginnend bij bladzijde 1 van het boek Genesis, bladzijde 1 van de bijbel zou je kunnen zeggen, tot en met het boek Handelingen toe. En voor de Geest konden we daar een overzichtelijk verhaal van maken. Maar als we dat zouden moeten doen met de Drie-eenheid, dan kunnen we eigenlijk hier nu ter plekke de hele bijbel gaan doornemen. Dat is niet de bedoeling, dus doen we het wat samengevat en om te beginnen vertel ik u een klein verhaal. U kent het wellicht, het zal beslist eerder zijn gebruikt in de preek op deze dag.

Op een strand speelt een klein jongetje met zijn emmertje en zijn schopje. Hij maakt een kuil en als die naar zijn idee diep genoeg is, dan pakt hij zijn emmertje, loopt naar de zee, schept water en in de kuil en dat herhaalt zich: nog een keer en nog een keer en nog een keer.

Als het kind voor de zoveelste keer heen en weer loopt, komt in de verte de Heilige Augustinus, één van onze beroemdste kerkvaders aangelopen. Die ziet wat daar gebeurt en loopt op het jongetje af. ‘Maar kind’, zegt hij, ‘wat ben je aan het doen?’ Het kind zegt: ‘ik schep alle water van de zee in deze kuil’. ‘Maar kind, dat gaat toch niet, dat is toch veel te veel water voor die kuil die je gegraven hebt’. Dan antwoordt het kind de geleerde heilige: ‘eerder nog zal het mij lukken al het water van de zee in de kuil te krijgen, dat het U lukt om het geheim, het mysterie van de Heilige Drie-eenheid te bevatten’. Tot zover het verhaal.

Dat maakt voor ons meteen iets duidelijk, want moet ik op deze zondag nu proberen een theologisch betoog voor u te houden over wat precies de Heilige Drie-eenheid is of moet ik het anders aanpakken? Ik heb gekozen voor het laatste en een beetje op grond van wat ik vorige week al tegen u zei: geloof komt tot ons, de Heilige Geest komt tot ons via hoofd, hart en handen.

In het verhaal zojuist van Augustinus horen we dat als het over de Drie-eenheid gaat, met dat bevatten in het hoofd niet zo zal vlotten, dus moeten we iets anders bedenken. Dan moeten we het proberen te bevatten of ervaren met ons hart. Dan moeten we ons hart openstellen voor God, voor de Zoon en voor de Geest en dat is ook nog niet gemakkelijk, want we kennen en worden wel iets gewaar van God, van zijn Zoon en van die Geest, maar nooit alles. En misschien zit dan daar ook precies de ontsluiting. Als we bereid zijn onze zintuigen open te zetten en proberen te zien, te horen, te ruiken, te proeven wat geloof voor ons kan betekenen, dan kunnen we op die manier iets van God gewaar worden. Iets van zijn Zoon gewaar worden, iets van de Geest gewaar worden. God kunnen we zien, horen en proeven in zijn schepping, maar ook in wat hij met ons, mensen, geschapen heeft, namelijk creatieve wezens.

In de kunst om ons heen bijvoorbeeld kunnen we God gewaar worden als we niet stil blijven staan bij het kunstvoorwerp alleen, niet stil blijven staan bij de kunstenaar, maar bij de grote creator, God die dit in ons mensen mogelijk maakt en ons daardoor laten verwonderen. Dan maakt het niet uit of het om beeldende kunst gaat, over muziek of zelfs over een prachtige vertelling: allemaal komen die door zintuigen tot ons, we worden erdoor geraakt en dat raken gebeurt in het hart.

Als we de verhalen van Jezus proberen te ervaren en te bevatten, dan stuiten we op de moeilijkheid van: hoe moeten we de eucharistie verstaan, de instelling van het Laatste Avondmaal, het aspect van de zelfgave van Christus in de offergave op het altaar, maar ook aan het kruis op Goede Vrijdag? Als we aan de andere kant bereid zijn met ons lichaam mee te voelen wat lijden is aan onszelf, onder onze medemens, kunnen we wellicht iets van de weg van Jezus gewaar worden en dat lijden is weer het voelen in ons hart. Laat het daar zintuigelijk bij ons binnenkomen. Als we het over de Geest hebben, dan wordt Hij in de bijbel beschreven als wind en vuur, een enkele keer in de verschijning van een duif, maar altijd met symbolieken die eigenlijk ongrijpbaar zijn. En tegelijk als we vorige week het verhaal hoorden van Pinksteren: daar ging het over warm worden

in ons hart, iets wat we eerder in paastijd ook al gehoord hadden bij de Emmaüsgangers. ‘Voelden we niet ons hart verwarmd worden toen hij tot ons sprak?’ En als dan de wind gaat waaien en we voelen een steun, een zetje in de rug waardoor we vooruit kunnen, worden we op die manier de Geest gewaar.

God, als Vader, zijn Zoon en de Geest: we kunnen ze door onze zintuigen gewaar worden, binnen laten komen, voelen in ons hart en dat voelen mogen we ook verwonderen noemen. Als we dus niet blijven hangen bij bewonderen en eventuele afgoden omdat ze zo mooi schilderen, zo’n mooi boek geschreven hebben of zo’n mooie muziek maken, nee, als we doorstappen naar die daar eigenlijk achter zit: God, als grote Schepper, zijn Zoon en zijn Geest, dan kan de verwondering een echte plaats krijgen in ons leven. Dan mogen we proberen te leven vanuit die verwondering en proberen op onze mensenmanier, maar als beeld van God, als volgeling van Jezus en gedreven door de Geest om de boodschap van wijsheid, waarheid, liefde en genade zoals we die vandaag in de lezingen hoorden, uit te dragen, steeds opnieuw. Ik wens het ons allen van harte toe. Amen

Henry Vermeulen, diaken